

Zpráva ze 6. ročníku Semináře ke zpřístupňování šedé literatury

Národní technická knihovna uspořádala 23. října 2013 šestý ročník Semináře ke zpřístupňování šedé literatury. Seminář se konal v Ballingově sále v Národní technické knihovně a navštívilo jej přes sto deset účastníků.

Letošní ročník byl tematicky zaměřen na šedou literaturu a výzkumná data. Představen byl patrně stále nový pojem v ČR - přidružené publikace (enhanced publications), který spojuje výzkumná data s publikacemi z výzkumu a potažmo i šedou literaturou. Nechyběly ani příspěvky z oblasti práva a problematiky vysokoškolských prací. Seminář navštívili také přednášející ze zahraničí, konkrétně z Německa a ze Slovenska.

Seminář moderovala Eliška Veselá z NTK. Prezentace všech přednášejících byly promítány paralelně v českém a anglickém jazyce a program celého semináře bylo možné sledovat díky streamovacímu odkazu online. Sborník ze semináře bude dostupný na webových stránkách služby NUŠL http://nusl.techlib.cz/index.php/Sbornik_2013, videozáznamy a prezentace budou uveřejněny v repozitáři NUŠL na webové adrese www.nusl.cz.

Přidružené publikace v České republice

V příspěvku byl představen pojem „přidružené publikace“. Pokud jsou u nás přidružené publikace známé, tak spíše pod anglickým termínem „enhanced publication“. Jejich definice pochází z projektu DRIVER-II. Jedná o publikace, které jsou rozšířeny o tři kategorie informací: výzkumná data, zvláštní/dodatečné materiály a post-publikovaná data. Propojení těchto dat s výzkumnými publikacemi usnadní ověřovat, reprodukovat a znovu použít výsledky výzkumu. Zájemcům může posloužit krátké video o přidružených publikacích http://www.youtube.com/watch?v=e_KJTsrlfys. Cílem příspěvku bylo i shrnout průzkum stavu přidružených publikací v ČR, který v letošním říjnu provedla Národní technická knihovna. Průzkum měl za cíl zjistit, jaká výzkumná data vznikají na českých výzkumných institucích, jak se ukládají, jak se zpřístupňují a především, zda se propojují s výzkumnými publikacemi, čili zda se dá hovořit o přidružených publikacích.

Prezentace ke stažení: http://nusl.techlib.cz/images/Pejsova_Vycitalova_prezentace_CZ.pdf

Obr. č. 1. Zahájení semináře – přednáška o Přidružených publikacích

Autor fotografie: Tereza Simandlová

Research in Context

Téma přidružených publikací se dotkl i další přednášející, Jochen Schirrwagen z univerzity v Bielefeldu. Jochen Schirrwagen se podílí na projektu OpenAIREplus, který podporuje otevřený přístup, jak ke klasickým vědeckým publikacím, tak i k přidruženým publikacím a datům z evropského výzkumu. V příspěvku byl popsán proces shromažďování a propojování různých informací z výzkumu – informace o projektech, výzkumnících a repozitářích spolu se záznamy publikací, fulltexty a daty. Cílem je poskytnout vědcům a výzkumníkům co nejkomplexnější záznam o publikaci včetně fulltextu a dalších informací. Více informací na <http://www.openaire.eu/cs/home>.

Prezentace ke stažení: http://nysl.techlib.cz/images/Schirrwagen_Jahn_prezentace_EN.pdf

Obr. č. 2 Jochen Schirrwagen

Autor fotografie: Tereza Simandlová

Veřejné licence, šedá literatura a výzkumná data

Matěj Myška z právnické fakulty MU v Brně seznámil účastníky semináře s možnostmi, jak podpořit vědu a výzkum pomocí veřejných licencí. Díky použití veřejných licencí může autor poskytnout své dílo nebo data veřejnosti za určitých podmínek. Za stejných podmínek, jaké určí autor pomocí zvolené licence, může další zájemce dílo užívat nebo šířit. Zmíněnými licencemi mohou být např. Creative Commons nebo Open Data Commons. Povědomí o licencích Creative Commons je šířeno v ČR prostřednictvím webu <http://www.creativecommons.cz/> nebo přednášek pracovní skupiny CC.

Prezentace ke stažení: http://nysl.techlib.cz/images/Myška_prezentace_CZ.pdf

Prezentace výsledků výzkum

S třetím příspěvkem vystoupila Slavomíra Vavreinová z Výzkumného ústavu potravinářského. Paní Vavreinová popsala jednotlivé výsledky výzkumu v této veřejné výzkumné instituci a možné způsoby jejich zveřejnění. Způsoby uveřejnění mohou být různé – Rejstřík informací o výsledcích (spíše informace bibliografického charakteru), databáze grantových agentur, databáze patentů, zpřístupnění na webu ústavu, klasické publikování nebo i zveřejnění v Národním úložišti šedé literatury, se kterým Výzkumný ústav potravinářský navázal spolupráci. Zmíněny byly i výzkumné publikace, které zveřejnit nelze, a problémy s tím spojené.

Prezentace ke stažení: http://nysl.techlib.cz/images/Vavreinova_prezentace_CZ.pdf

Výzkumné dokumenty v Chmelařském institutu s.r.o. Žatec, zpřístupňování plných textů a dat z výzkumu

Na obdobné téma jako předchozí příspěvek byla laděna i prezentace Josefa Patzaka z Chmelařského institutu v Žatci. Vzhledem k tomu, že se věnoval výzkumným dokumentům z produkce soukromého výzkumného ústavu, dotkl se více i problematiky publikací z komerčních výzkumů, které nelze zveřejňovat (pouze na základě souhlasu zadavatele) a interních dokumentů ústavu.

Prezentace ke stažení: http://nysl.techlib.cz/images/Patzak_prezentace_CZ.pdf

Právní odpovědnost repozitářů

Druhý příspěvek z oblasti práva byl věnovaný problémům, se kterými se mohou setkat provozovatelé repozitářů. Michal Koščík z Právnické fakulty MU v Brně popsal hlavní pochybení, kterých by se mohli nejen provozovatelé repozitářů, ale i dodavatelé dat do repozitářů dopustit, a které by mohly vést k trestnímu postihu. Mohou na ně narazit vysoké školy při budování repozitářů vysokoškolských prací, různé organizace s institucionálními repozitáři apod. Hlavními zmíněnými tématy bylo porušení autorských práv, copyrightu, porušení obchodního tajemství, ochrana osobních údajů a odpovědnost za závadný obsah v repozitáři.

Prezentace ke stažení: http://nysl.techlib.cz/images/Koscik_prezentace_CZ.pdf

Obr. č. 3 Přednášky z oblasti práva jsou stále oblíbené: Michal Koščík a rady pro provozovatele repozitářů

Autor fotografie: Tereza Simandlová

Možnosti ochrany technických řešení v České republice

Jana Engelová Pavková z Úřadu průmyslového vlastnictví seznámila účastníky semináře s možnostmi patentové ochrany vynálezů v ČR a stručně i v zahraničí. Zazněla informace, co může a nemůže být přihlášeno jako patent, jaký je postup při podávání patentové přihlášky, výhody a nevýhody patentování i možné alternativy patentování. Prezentace obsahovala i nejdůležitější odkazy na patentové databáze, které je možné využít pro řešerše.

Prezentace ke stažení: http://nysl.techlib.cz/images/Pavkova_prezentace_CZ.pdf

Centrálny register zaverečných prác a antiplagiátorský systém ako komplexné riešenie na národnej úrovni

Systém pro vysokoškolské práce na Slovensku představil Juraj Noge z Centra vedecko-technických informácií v Bratislavě. Vzhledem k legislativní podpoře tohoto systému ze strany slovenského Ministerstva školství bylo docíleno toho, že systém obsahuje opravdu všechny vysokoškolské kvalifikační práce od roku 2011 ze všech slovenských vysokých škol včetně plných textů. Systém rovněž obsahuje aplikaci na kontrolu a odhalování plagiátů. V příspěvku byl popsán proces budování a fungování celého registru i plány do budoucna. Více informací o registru a vyhledávání vysokoškolských kvalifikačních prací najdete na adrese <http://www.crzp.sk/>.

Prezentace ke stažení: http://nysl.techlib.cz/images/Duskova_Noge_prezentace_SK.pdf

Antiplagiátorské nástroje pro naše repozitáře

Jan Mach z Vysoké školy ekonomické ve svém příspěvku prezentoval porovnání čtyř antiplagiátorských systémů – Turnitin, Ephorus, Theses.cz a GooglePlagiarism. Nejprve zazněla informace, co je plagiát a odkud obvykle jsou texty nebo myšlenky kopírovány. Následovala prezentace provedené analýzy – představení jednotlivých systémů, kritéria hodnocení a samozřejmě také výsledky. Kompletní popis analýzy a jejich výsledků bude uveřejněn v online sborníku z 6. ročníku Semináře ke zpřístupňování šedé literatury 2013 (http://nysl.techlib.cz/index.php/Sbornik_2013).

Prezentace ke stažení: http://nysl.techlib.cz/images/Mach_prezentace_CZ.pdf

Automatická indexace šedé literatury hesly Polytematické strukturovaného hesláře

Poslední příspěvek semináře představil novinku v rámci provozu repozitáře Národního úložiště šedé literatury – zavedení automatické indexace záznamů šedé literatury pomocí hesel Polytematického strukturovaného hesláře. Pavel Kocourek z firmy INCAD popsal výchozí stav, princip řešení indexace, její výsledky i problémy, které se naskytly.

Prezentace ke stažení: http://nysl.techlib.cz/images/Kocourek_prezentace_CZ.pdf